

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

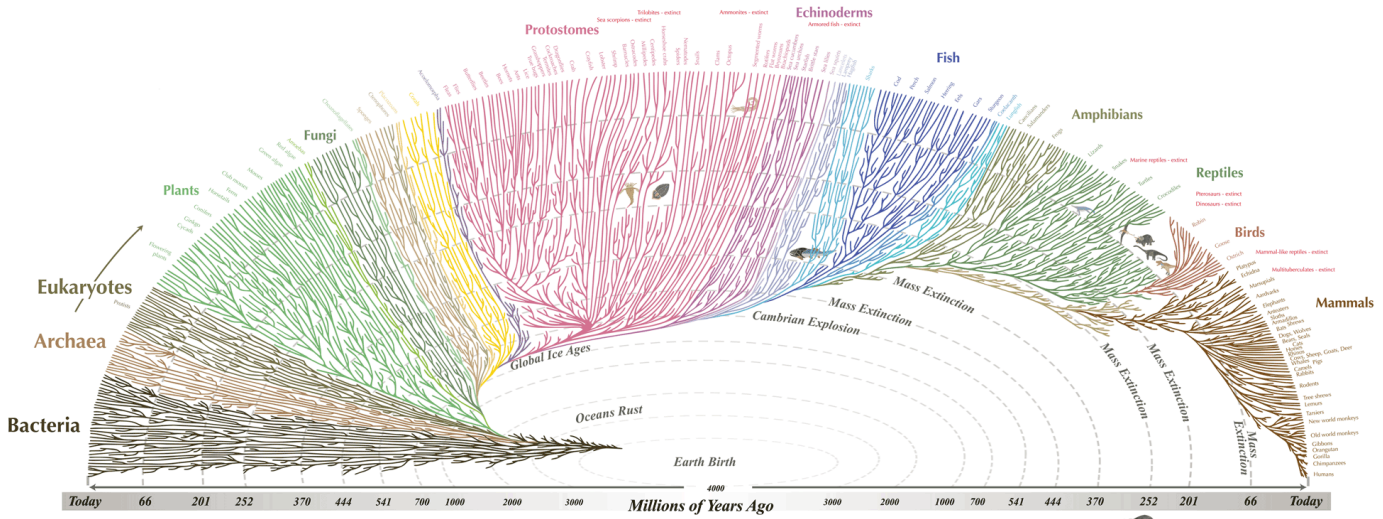
OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

NEBUNKOVÉ A PROKARYOTICKÉ ORGANIZMY

Vírusy
Baktérie

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

All the major and many of the minor living branches of life are shown on this diagram, but only a few of those that have gone extinct are shown. Example: Dinosaurs - extinct

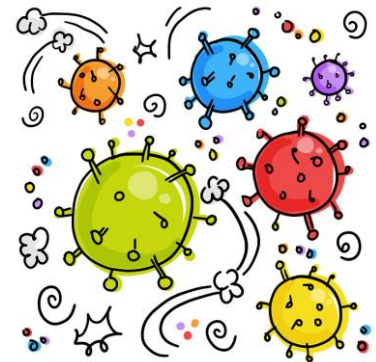
© 2008, 2017 Leonard Eisenberg. All rights reserved. eisenberg.com

<https://www.youtube.com/watch?v=N19C76RYTZw> – 5 min

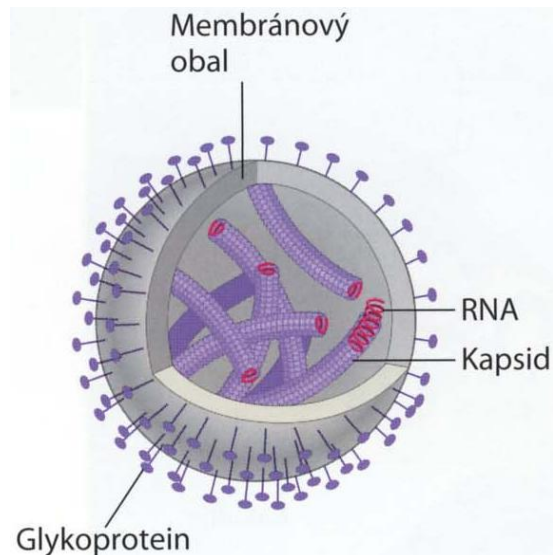
VÍRUSY

- **Nebunkové organizmy**, ktoré majú veľkosť 20-300nm
- Nie je schopný rásť a deliť sa (je schopný rozmnožovať sa)
- Nemajú vlastný metabolizmus- energiu potrebnú na život získavajú **parazitovaním**
- Štúdiom vírusov sa zaoberá **virológia**
- Prvýkrát ich objavil ruský botanik **DMITRIJ IVANOVSKIJ** ako **pôvodcu ochorenia tabakovej mozaiky**
- Infekčné formy vírusov sa nazývajú **virióny**

Stavba vírusu

- Na povrchu/ telo- **lipidová membrána**.
- Genetickú informáciu tvorí nukleová kyselina- **DNA alebo RNA** (20-200 génov).
- DNA alebo RNA obalená v **bielkovinovom obale (kapside)**.
- Výbežky vírusových obalov – **glykoproteíny** (rozoznávajú špecifické bunky hostiteľa s príslušnými receptormi).

VIRAL SHAPES

Polyhedral
(Adenovirus)

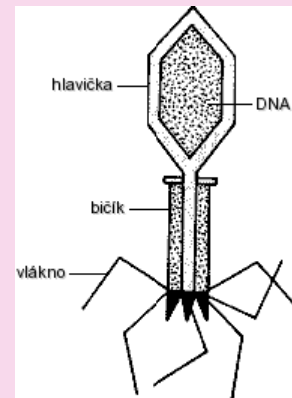
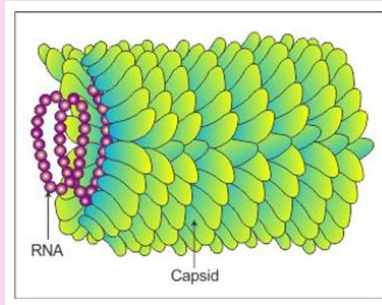
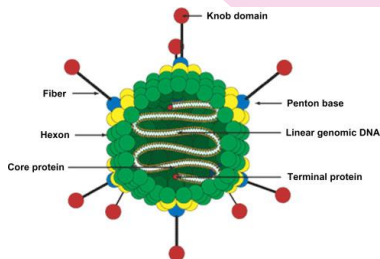
Spherical
(influenza)

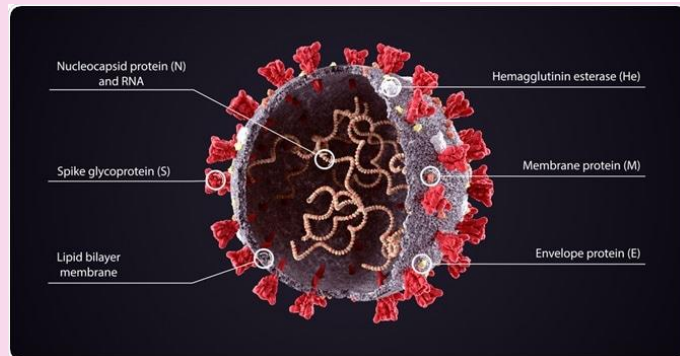
Complex
(Bacteriophage)

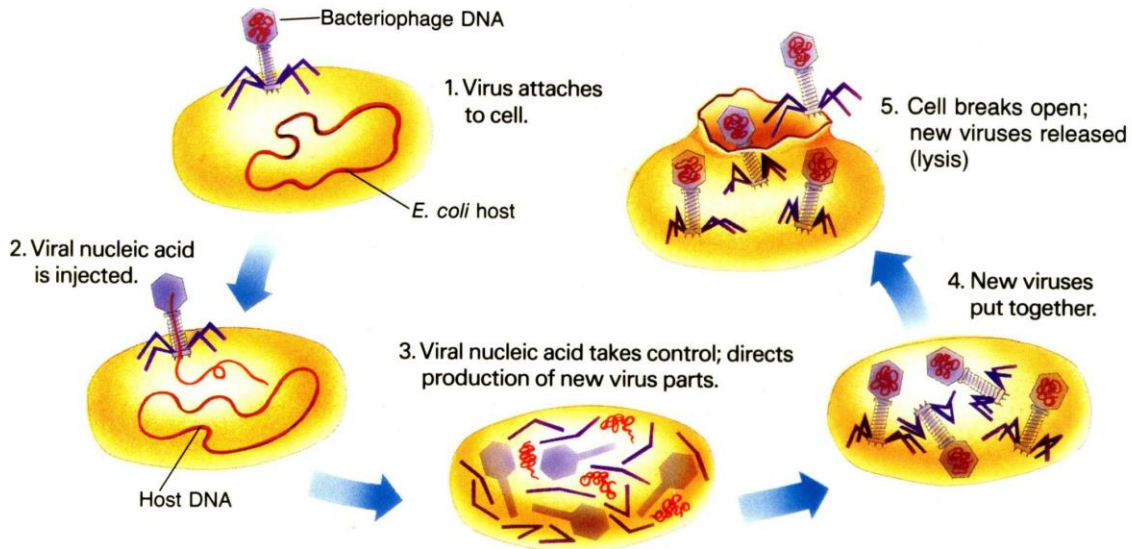
Helical
(Tobacco mosaic virus)

Obr. Tvar viriónu bakteriofága

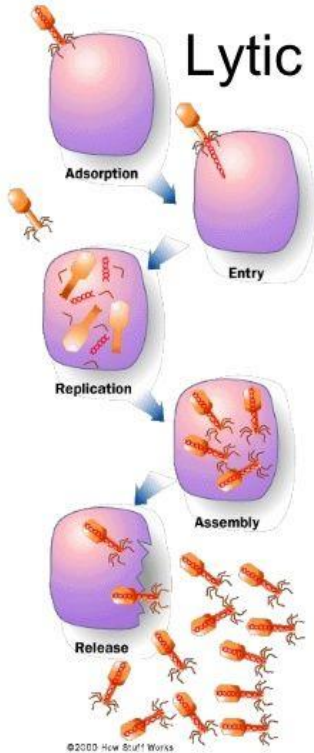
Priebeh infekcie

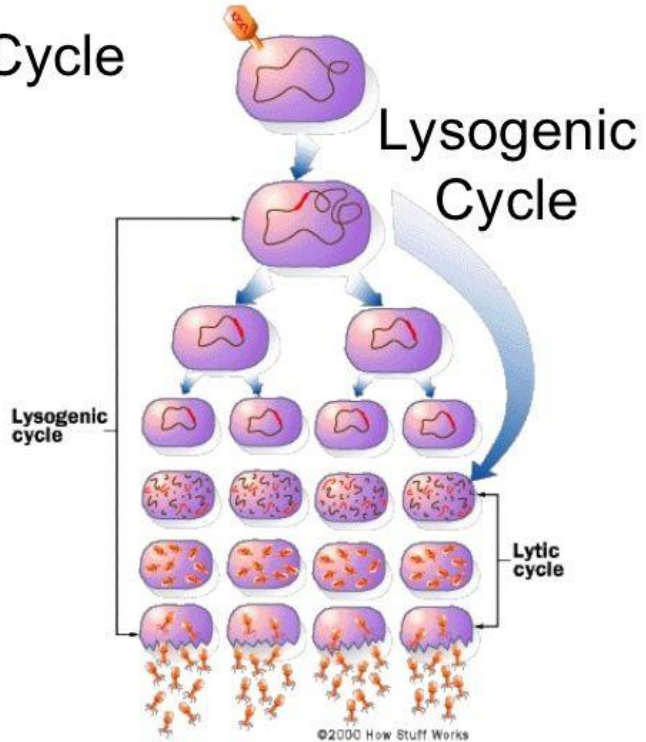

L

Skúste si v medzi tými

Lytic Cycle

Lysogenic Cycle

Vírusové ochorenia

Rastlín	Živočíchov	Baktérií	Človeka
<ul style="list-style-type: none"> • Mozaika zemiakov • Mozaika tabaku	<ul style="list-style-type: none"> • Slintačka • Krívačka • Vtáčia chrípka • Mor ošípaných	<ul style="list-style-type: none"> • Baktérie napádajú baktériofágy, kt. parazitujú na črevnej baktérii- E.Coli	<ul style="list-style-type: none"> • Chrápka • Žltáčka • Kliešťová endefalitída • AIDS- vírus HIV • Mumps-zápal príušných žliaz • Detská obrna • Osýpky

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

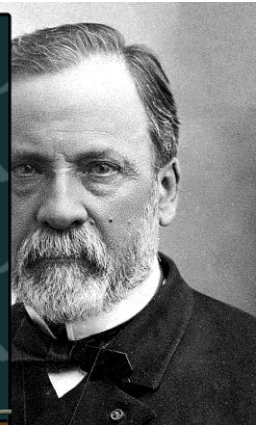
MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

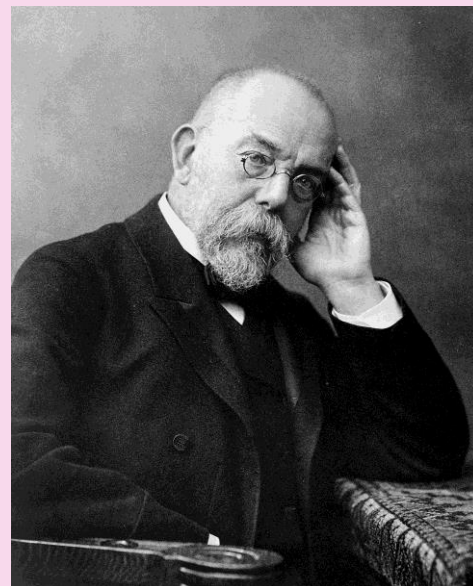
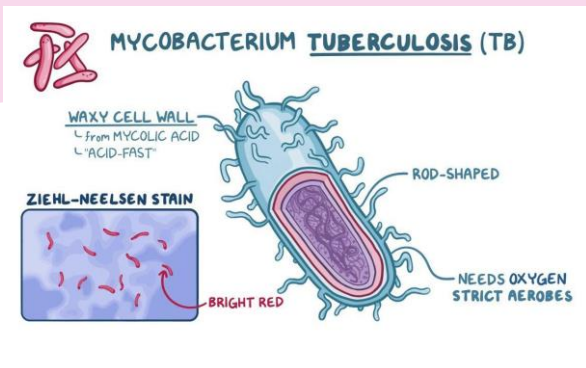
Louis Pasteur (1822-1895)

Louis Pasteur bol francúzsky vedec, ktorého práca na mikróboch zachránila životy miliónov ľudí po celom svete. Vyvinul metódu zníženia účinkov baktérií na jedlo a nápoje zahrievaním a následným ochladením látky, ktorá je teraz známa ako pasterizácia. Vyvinul očkovanie proti chorobám, ako je antrax, cholera,

Vytvoríte si vlastné na Storyboard That

Robert Koch

- ✓ ako prvý dal do súvislosti konkrétne ochorenie so špecifickou baktériou
- ✓ Objaviteľ pôvodcu tuberkulózy- Mycobacterium tuberculosis (Kochov bacil) - TBC - 1905 Nobelova cena

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

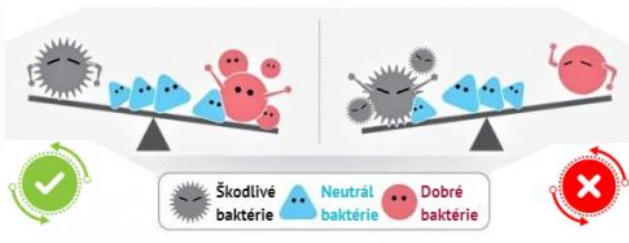
✓ Jednobunkové prokaryotické organizmy

Vo vzduchu, vode, v pôde, na povrchu aj vnútri organizmov

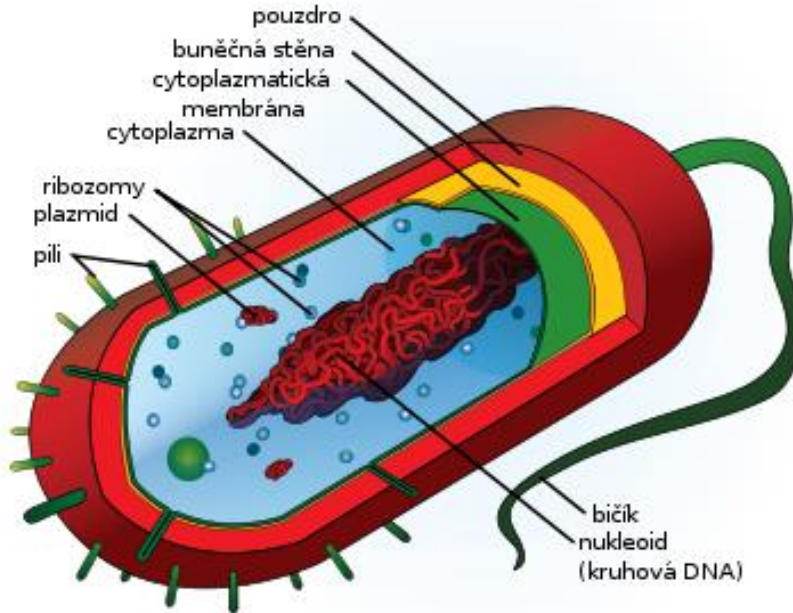
- **Autotrofné**- zdroj uhlíka je CO_2 organické látky si tvoria fotosyntézou
- **Heterotrofné**- zdroj uhlíka sú organické látky z mŕtvych/živých rastlín a živočíchov

Baktériológia

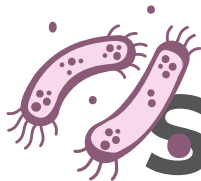
Ideálna rovnováha črevnej mikroflóry sa dosiahne, keď sa darí dobrým baktériám

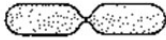

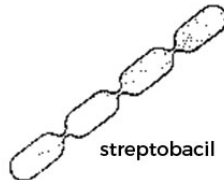
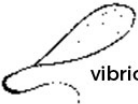
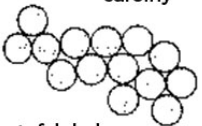
Stavba bakterií

- ✓ Slizové púzdro
- ✓ Kruhová DNA
- ✓ Plazmid- doplnková DNA- (môže spôsobiť odolnosť voči antibiotikám)
- ✓ Bičik/y, Pili/Riasinky

Stavba bakterií

KOKY	BACILY	SPIRILY
 <p>diplokoky</p>	 <p>bacil</p>	 <p>spirila</p>
 <p>streptokoky</p>	 <p>diplobacil</p>	 <p>spirochéta</p>
 <p>tetrakoky</p> <p>sarcíny</p>	 <p>streptobacil</p>	 <p>vibrio</p>
 <p>stafylokoky</p>		

• **koky** – baktérie guľovitého tvaru, po rozdelení bunky môžu zostať novovzniknuté koky spolu a vytvárajú:

dvojice – diplokoky

retiazky – streptokoky

strapcovité útvary – stafylokoky

bacily – tyčinkovité baktérie

spirily – zvlnené tyčinkovité baktérie

spirochéty – špirálovito stočené baktérie

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

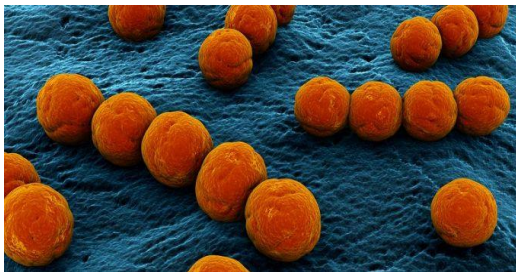

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

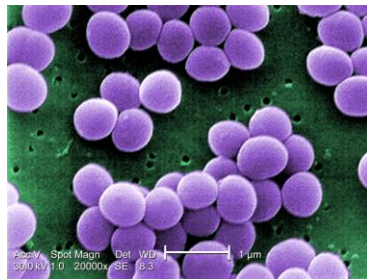

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

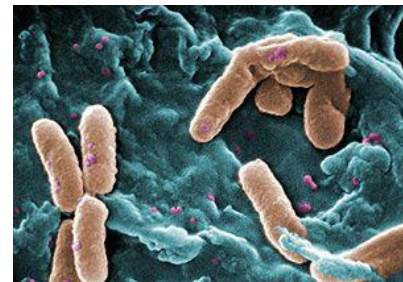

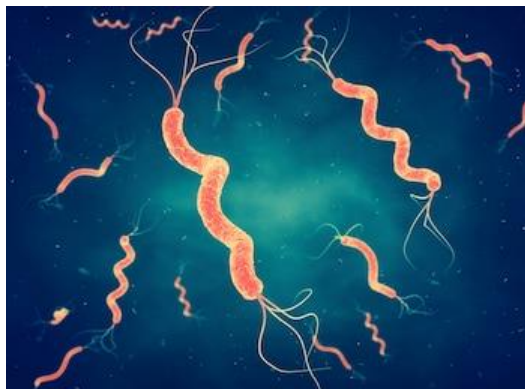
Streptokok

Stafylokok

Bacil

Spirila

Spirochéta

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

X	Pôdne Hnilobné	Rozkladajú odumreté rastliny a živočíchy.
	Parazitické	Zapríčiňujú rôzne bakteriálne ochorenia
X	Mliečne Kvasné	Využívajú sa v potravinárstve.

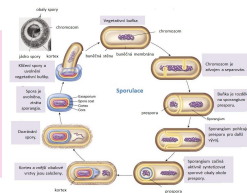
Rozmnožovanie

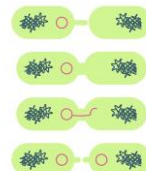
Priečne delenie

Pučanie

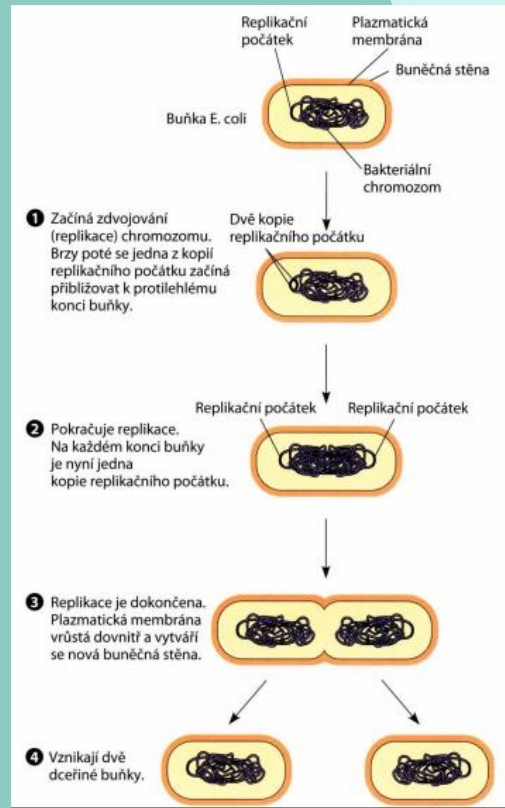

Spórami

Konjugácia

Pučanie

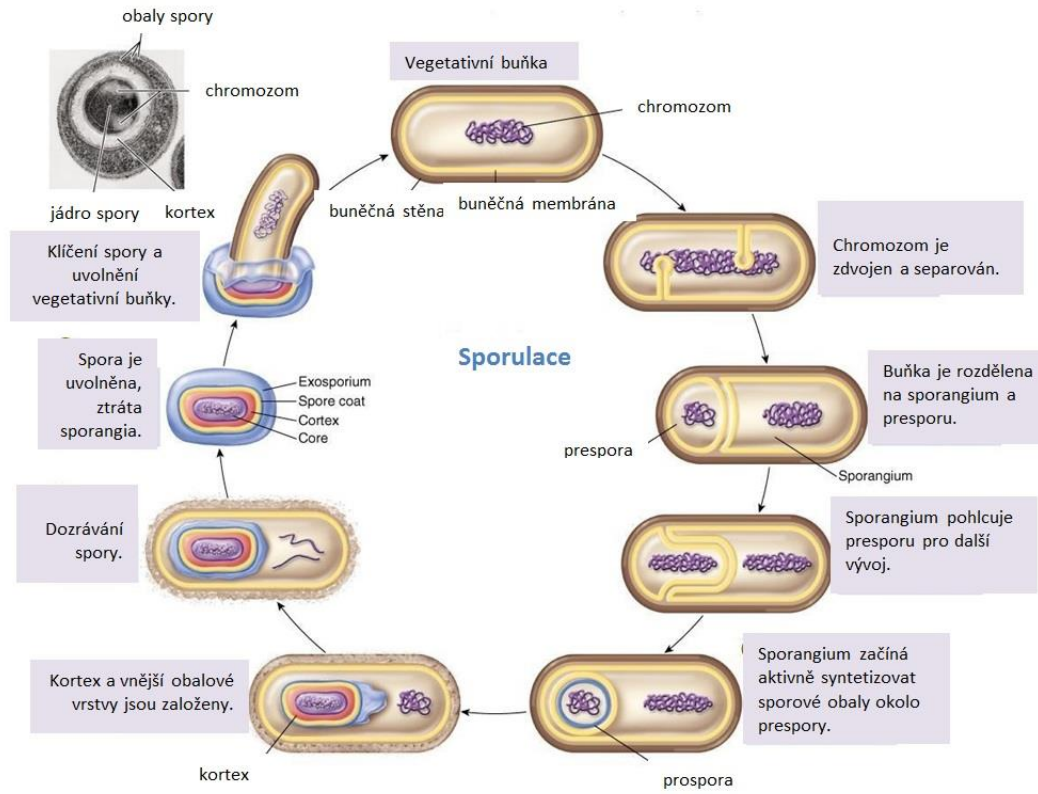
MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

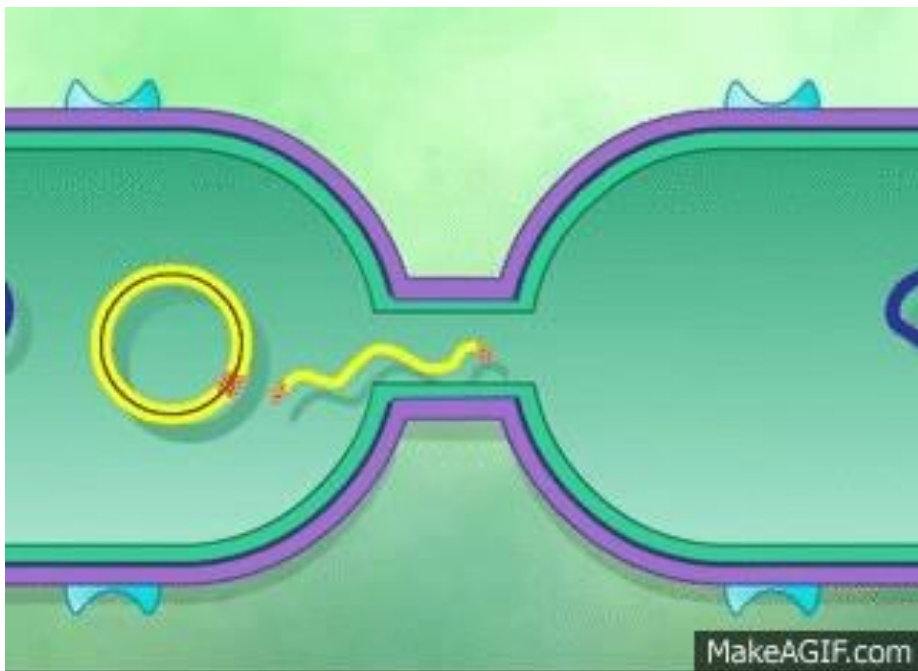
EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

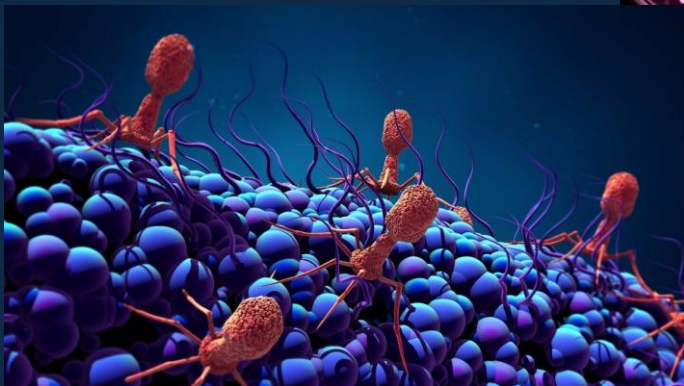
MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

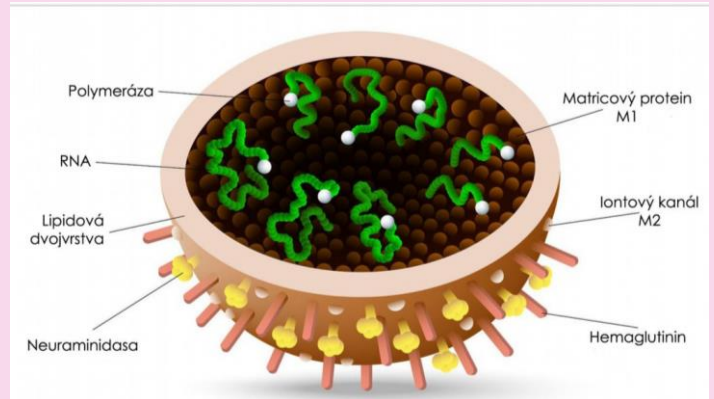
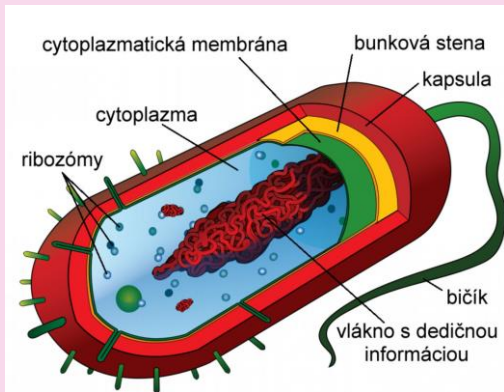
MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

	Organizácia tela	Metabolizmus	Pohyb	Rast	Reprodukcia
Baktérie	Jednobunkové	Má vlastný	Aktívny	Rastú	Priečne delenie, pučanie, konjugácia, spórami
Vírusy	Nebunkové	Nemá -parazituje	Nemá aktívny	Nerastú	Pomocou hostiteľa

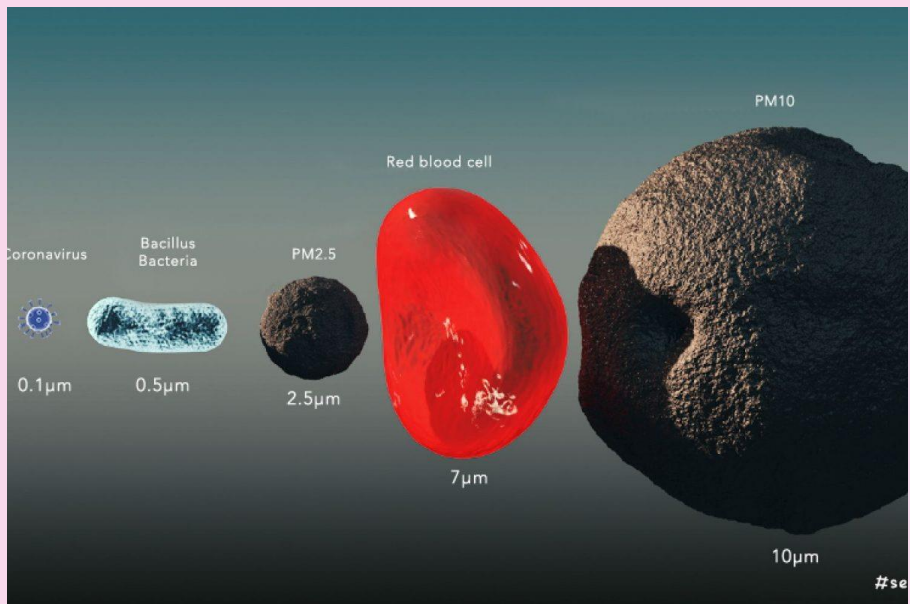
MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Antibiotika a probiotika

Antibiotika

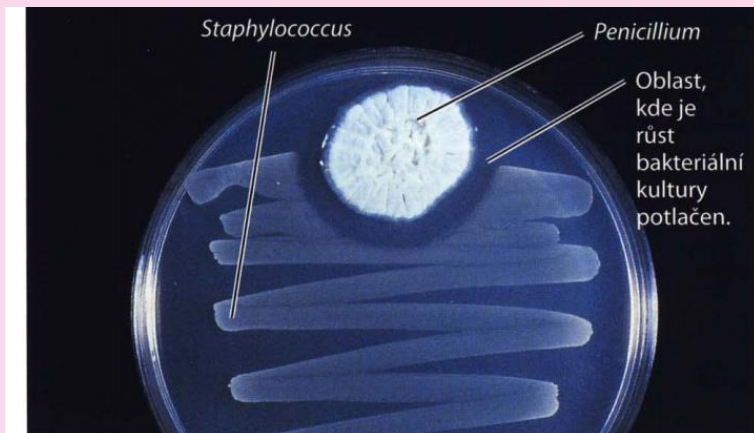
Baktérie alebo mikroskopické huby, kt. pomáhajú liečiť choroby látkami, ktoré samy produkujú

Penicillium notatum (pleseň)

Alexander Fleming

<https://www.youtube.com/watch?v=0ZWjzcsTd5M> 1:43

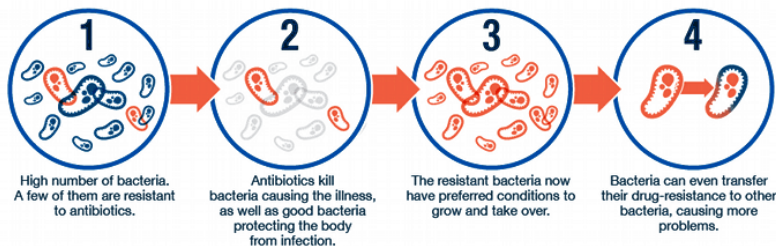
Obrazek 31.21 – Houby produkujú antibiotika. Na této Petriho misce vidíme, že medzi plísni a bakteriálnu kolóniu je svetlá zóna. Pliešeň *Penicillium* produkuje antibiotikum, ktoré brzdí rúst baktérií r. *Staphylococcus*.

Neučinne voči vírusovým (nádcha) a hubovitým infekciám.

Kedy sa baktérie stávajú rezistentnými ?

- Nadmerným užívaním antibiotík.
- Nesprávnym užívaním antibiotík.
- Využívanie antibiotík pri chove zvierat.

How does antibiotic resistance occur?

CAUSES OF ANTIBIOTIC RESISTANCE

Antibiotic resistance happens when bacteria change and become resistant to the antibiotics used to treat the infections they cause.

Over-prescribing of antibiotics

Patients not finishing their treatment

Over-use of antibiotics in livestock and fish farming

Poor infection control in hospitals and clinics

Lack of hygiene and poor sanitation

Lack of new antibiotics being developed

www.who.int/drugresistance

#AntibioticResistance

World Health Organization

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Probiotika

- ✓ Také baktérie, ktoré svojou prítomnosťou v organizme potláčajú rast patogénnych mikroorganizmov v tráviacom trakte.

Probiotické potraviny:

- Jogurt
- Bryndza
- Kefír
- Kyslá kapusta,...

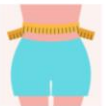
Zdravotné benefity probiotík

Posilnenie
imunitného systému

Podpora
trávenia

Úbytok
hmotnosti

Psychické
zdravie

Normalizácia
krvného tlaku

PROBIOTIKÁ

1

Sú to živé baktérie
v tráviacom trakte.

2

Ničí ich teplo, kyslé
prostredie aj čas.

3

Kmene probiotík sa
dostávajú do hrubého
čreva potravou.

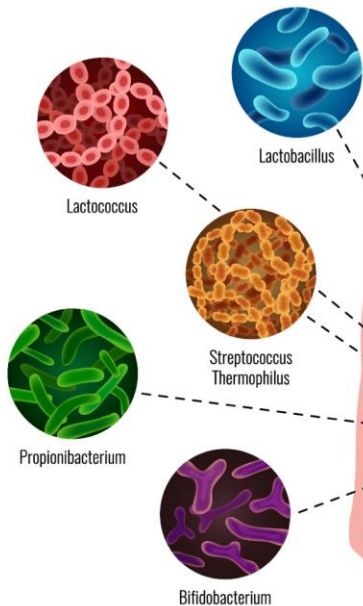
4

Prírodzene sa nachádzajú
vo fermentovaných
potravinách.

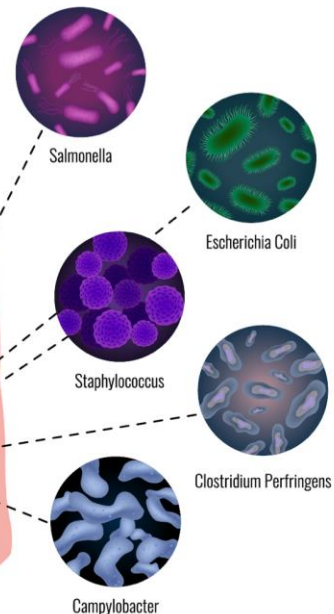
5

Dokážu vytlačiť patogénne
baktérie.

DOBŘÉ BAKTÉRIE

ZĽÉ BAKTÉRIE

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

**Pôvodcom akých ochorení sú
baktérie ?**

**Aké potraviny predstavujú
najčastejšie riziko nákazy ?**

**Čo môže spôsobiť bakteriálnu
rezistenciu ?**

Použitá literatúra

- <https://biopedia.sk/virusy-a-bakterie/bakterie-odhalenie-sveta-mikroorganizmov>
- <https://biopedia.sk/virusy-a-bakterie/co-su-virusy-a-ako-infikuju-svojho-hostitela>
- <https://biopedia.sk/virusy-a-bakterie/nebunkove-organizmy>
- Uhreková a kol. BIOLÓGIA pre 6. ročník ZŠ a 1. roč. gymnázia s osemročným štúdiom
- Višňovská J. a kol. Biológia pre 1. ročník gymnázií